BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM DERGİSİ
2026, Cilt 43-5, Makale e26002
https://doi.org/10.52597/buje.1718017

Türkiye'de "Akademik İyimserlik" Çalışmaları: Bibliyometrik Bir Analiz

Gökçen Kayaer[a] ve Murat Özdemir[b]

Öz

Bu çalışmanın amacı, Web of Science (WoS), Scopus, Tr Dizin, EBSCO ve ERIC veri tabanlarında yer alan araştırmalar kapsamında Türkiye'de akademik iyimserliği konu edinen makaleleri bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemektir. Bu doğrultuda araştırmada, akademik iyimserlik alanında yapılan bilimsel yayınların yıllara göre dağılımı, yazarların üretkenlik ve iş birliği düzeyleri, en çok yayın yapan kaynaklar, kullanılan anahtar kelimeler ve bu kavramlarla birlikte en sık çalışılan konular analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında 2011–2024 yılları arasında Türk araştırmacılar tarafından yayımlanan toplam 59 makale VOSviewer yazılımı aracılığıyla değerlendirilmiştir. Bulgular, akademik iyimserlik çalışmalarının 2011 yılı sonrasında başladığını ve özellikle 2020 yılı itibarıyla belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca, bu alandaki araştırmalarda "liderlik" kavramının merkezi bir konumda olduğu, bunu "okul etkililiği" ve "örgütsel bağlılık" temalarının izlediği belirlenmiştir. Alan yazında bibliyometrik yöntemle yapılmış benzer çalışmaların sınırlı olması nedeniyle, gelecekteki araştırmalarda farklı yayın türlerinin ve karşılaştırmalı ülke analizlerinin dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik iyimserlik, bibliyometrik analiz, öğretmen akademik iyimserliği, Türkiye

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 12.06.2025
Düzeltme Tarihi: 24.10.2025
Kabul Tarihi: 26.12.2025
Elektronik Yayın Tarihi: 29.06.2026

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Giriş

Eğitim sistemlerinin temel hedeflerinden biri, öğrencilerin akademik başarısını artırmak ve onları daha nitelikli bireyler olarak topluma kazandırmaktır (Darling-Hammond, 2000). Bu hedefe ulaşmak için geleneksel olarak fiziksel kaynaklar, müfredat düzenlemeleri ya da öğretim yöntemleri gibi yapısal faktörler ön plana çıkmaktadır. Uzun yıllar boyunca eğitim politikaları daha çok öğretim programları, fiziksel altyapı, öğretmen niteliği ve sınıf içi uygulamalar gibi yapısal unsurlar üzerinde yoğunlaşmıştır (Coleman, 1968; Creemers ve Kyriakides, 2008; Edmonds, 1979; Hanushek, 1986; Hunt, 2015; Purkey ve Smith, 1983). Ancak eğitimde kaliteyi artırmaya yönelik yaklaşımlar, zamanla yalnızca somut girdilere odaklanmanın yeterli olmadığını ortaya koymuştur. 2000'li yıllardan itibaren, öğrenci başarısını etkileyen duygusal, sosyal ve psikolojik faktörlerin de dikkate alınması gerektiği yönünde önemli bir paradigma değişimi yaşandığı görülmektedir (Durlak vd., 2011; Hoy vd., 2006; Osher vd., 2002; Payton vd., 2000; Zins vd., 2004). Bu bağlamda, "akademik iyimserlik" kavramı, okul ortamındaki kolektif inançların ve olumlu beklentilerin öğrenci başarısını nasıl etkilediğine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Öğretmenlerin öğrencilerinin akademik olarak başarılı olabileceğine dair duyduğu güven, okul topluluğunun bu sürece olan inancı ve akademik başarıya yapılan vurgu gibi bileşenleri kapsayan akademik iyimserlik, okul temelli başarı yaklaşımlarında önemli bir yere sahiptir (Bevel ve Mitchell, 2012; Hoy vd., 2006; McGuigan ve Hoy, 2006). 2000'li yılların başında teorik zemini oluşturulan akademik iyimserlik, özellikle son on yılda, uluslararası düzeyde olduğu kadar Türkiye'de de ilgiyle karşılanan bir araştırma alanı hâline gelmiştir (Ateş ve Ünal, 2021; Çakır 2024; Çalık ve Tepe, 2019; Eren, 2012; Ergen ve Elma, 2020; Karataş ve Özdemir, 2023; Akın Köstereliоğlu, 2017; Kasapoğlu Tankutay ve Çolak, 2025). Ancak, Türkiye bağlamında akademik iyimserlik konusundaki yayınların genel görünümüne, içerik dağılımına, atıf ağlarına ve araştırma odaklarına dair sistematik bir analiz sunan çalışmaların eksikliği, bu alanda kapsamlı bir bibliyometrik incelemeye olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

[a] *Sorumlu yazar, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, gyeni05@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8660-4571*
[b] *Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, mrtozdem@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1166-6831*

Alıntılamak için: Kayaer, G., & Özdemir, M. (2026). Türkiye'de "Akademik İyimserlik" Çalışmaları: Bibliyometrik Bir Analiz. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, *43-5*, Makale e26002. https://doi.org/10.52597/buje.1718017

Akademik iyimserlik üzerine yapılan çalışmalar, öğretmenlerin mesleki yeterlik inançları, öğrenci ve veliye duyulan güven ve okulun akademik başarıya verdiği önem gibi üç temel boyut üzerinde şekillenmektedir (Hoy vd., 2006). Bu kavram, özellikle Bandura'nın (1997b) Sosyal Bilişsel Teorisi (öz yeterlik) ve Tschannen-Moran'ın (2014) güven temelli okul iklimi teorilerinden beslenerek teorik zeminini oluşturmuştur. Akademik iyimserlik gerek ulusal gerekse uluslararası alan yazınında son zamanlarda üzerine ilgiyle odaklanılan bir çalışma alanı olmuştur. Akademik iyimserlik kavramı, öğretmenlerin ve okul topluluğunun olumlu beklentilerinin öğrenci başarısında nasıl kritik bir rol oynadığını gösterdiği için okul liderliği, öğretmen eğitimi ve eğitim politikaları gibi alanlarda da önemli bir değişken olarak kabul edilmektedir. Alanyazın incelendiğinde, akademik iyimserlik ve öğrenci başarısı (Hoy vd., 2006; Kirby ve DiPaola, 2011; Smith ve Hoy, 2007; Şenay ve Kondakçı, 2020), akademik iyimserlik ve liderlik (Akyürek ve Bülbül, 2024; Chang, 2011; Karataş vd., 2024), sosyal adalet liderliği (Feng ve Chen, 2018; Özdemir ve Pektaş, 2017), örgütsel bağlılık (Çağlar, 2013; Karakaş vd., 2021), örgüt kültürü (Yılmaz ve Kurşun, 2015a), öğretmen mesleki öğrenmesi (Mavi vd., 2025), okul etkililiği (Çalık ve Tepe, 2019; Kocamanoğlu ve Kazak, 2024) gibi konular üzerine çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Çalışmaların çoğunluğu teori incelemesi ya da ilişkisel çalışmalar türündedir. Bu kapsamda, akademik iyimserlik çalışmalarının içerik, amaç ve kapsamına ilişkin çalışmalar ile mevcut durum ve uygulamaları ortaya çıkarmak ve geleceğine ilişkin tahminlerde bulunmak önem arz etmektedir.

Uluslararası literatür bağlamında akademik iyimserlik çalışmalarına bakıldığında, özellikle öğrencilerin akademik başarıları, öğretmenlerin pedagojik etkinlikleri, okul iklimi ve okul kültürü bağlamında çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Lelieur vd., 2024; Vaux, 2015; Zhang ve Greenier, 2023). Öğrencilerin akademik iyimserlik düzeylerinin, akademik bağlılıkları ve duygusal durumlarıyla anlamlı ilişkiler gösterdiği araştırma sonuçlarına yansımaktadır (Li vd., 2023). Öğretmenlerin akademik iyimserlikleri ise, öğretim etkinlikleri ve mesleki gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Ofem vd., 2024). Bunun yanı sıra, okul iklimi, demokratik ebeveynlik, içsel denetim odağı ve öz kavram gibi faktörler, öğrencilerin akademik iyimserliklerini şekillendirmede belirleyici rol oynamaktadır (Ratnawati vd., 2021). Bu çalışmaların çoğu nicel araştırma yöntemleriyle, özellikle yapısal eşitlik modellemesi (SEM) ve meta-analiz teknikleriyle yürütülmüştür. Elde edilen bulgular, akademik iyimserliğin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada ve öğretmenlerin pedagojik etkinliklerini geliştirmede önemli bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletleri'nde akademik iyimserlik (academic optimism) üzerine yapılan çalışmalar da öğrencilerin akademik başarıları ile öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu ortaya çıkmıştır (Lewis, 2023; McKinnon, 2012; Nelson, 2012; Schwarz, 2023; Teague, 2015).

Türkiye'deki akademik iyimserlik odaklı literatüre bakıldığında ise, kuramsal altyapı bakımından güçlü bir dayanağa sahip olmakla birlikte, alanın gelişim süreci hakkında bütünsel bilgi sağlayan analizlerden yoksundur (Karaçam ve Pulur, 2019). Fırat (2016) ve Çakır (2024), Türkiye'de akademik iyimserlik konusundaki araştırmaların sınırlı olduğunu ve bu alanda daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğunu belirtmişlerdir. Ulusal ve uluslararası yazında yapılan çalışmalara bakıldığında, akademik iyimserlik ile ilgili yayımlanan çalışmaların yıllara göre artış eğilimleri, en çok atıf alan yayınlar, iş birliği yapan yazar ağları, dergisel dağılımlar ve anahtar kavramlar gibi metaverilere dayalı analizler yapılmadığı görülmektedir (Battal ve Seyrek, 2022; Gürol ve Kerimgil, 2010; Hong, 2017; Kocamanoğlu ve Kazak, 2024; Wu ve Lin, 2018). Bu durum, araştırma eğilimlerini anlamayı ve gelecekte yapılacak çalışmalara yön vermeyi güçleştirmektedir. Alanyazın incelendiğinde, akademik iyimserlik konusundaki çalışmaların genellikle teorik çerçeve sunmak veya mevcut durumu tespit etmekle sınırlı olduğu görülmektedir (Kalkan ve Dağlı, 2021; Konaklı vd., 2025; Ngidi, 2012; Wang vd, 2026). Akademik iyimserlik sıklıkla Hoy ve arkadaşlarının (2008) geliştirdiği üç bileşenli model (akademik vurgu, güven ve kolektif yeterlik) temel alınarak incelenmiştir. Ancak bu yapının kültürel bağlama uygunluğu, alternatif modellerle karşılaştırılması ya da genişletilmesi gibi teorik açılımlar genellikle yapılmamıştır (Aydın vd., 2022; Lelieur vd., 2022; Pakiş ve Deniz, 2020). Çoğu çalışma, betimsel nitelikte olup yalnızca akademik iyimserlik düzeyini tespit etmeye yöneliktir (Çağlar; 2014; Çoban ve Demirtaş, 2011; Özdemir ve Kılınç, 2014; Tümkaya ve Yetkin, 2023; Yılmaz ve Kurşun, 2015). Nedensel ilişkileri açıklamaya veya deneysel yöntemlerle değişkenler arasındaki etkileşimi ortaya koymaya çalışan çalışmalar azdır (Boz, 2018). Akademik iyimserlik konulu çalışmalarda nitel ya da karma yöntem kullanılarak derinlemesine analizler yapılmamış, araştırmaların çoğu nicel yöntemlerle yürütülmüştür (Biroğul ve Deniz, 2017; Bozkurt ve Ercan, 2017; Popa vd., 2015; Schwabsky vd., 2020). Bu da öğretmenlerin ya da yöneticilerin deneyimlerini ve bağlamsal unsurların ihmal edildiğini, alanyazında akademik iyimserliğin potansiyelini tam olarak ortaya koyan, yenilikçi, derinlikli ve farklı yöntemlerle yürütülmüş çalışmaların eksik olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Gökler ve Taştan (2018) tarafından yapılan araştırmada da görüldüğü üzere, akademik iyimserlik konulu çalışmaların çoğu Türkiye'nin belirli bölgelerinde (örneğin büyükşehirlerdeki okullarda) yapılmış, kırsal kesimler veya farklı okul türleri yeterince temsil edilmemiştir. Bu durum, genel geçer çıkarımlar yapmayı güçleştirmektedir. Tüm bu sınırlılıklar, alanın genel eğilimlerini, boşluklarını ve gelişim düzeyini sistematik biçimde değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır (Taş, 2024). Ancak,

bibliyometrik analiz yöntemi, alıntılar, kavramlar ve atıfların birlikte değerlendirilerek ve veri sınıflandırması yapılmasını sağlayarak güvenilir bilgiye sistematik bir şekilde ulaşmaya olanak tanımaktadır (Gordon vd., 1984). Bibliyometrik analiz, yayınların atıf ilişkilerini, anahtar kelime ağlarını ve bilimsel üretim desenlerini ortaya koyarak belirli bir konunun gelişimini değerlendirmede etkili bir yöntemdir (Aria ve Cuccurullo, 2017; Pritchard, 1969). Tüm bu açılardan değerlendirildiğinde, özellikle 2010'larla birlikte popülerlik kazanan akademik iyimserlik konusu ile ilgili literatürdeki dağınıklığı görünür kılarak araştırma boşluklarını belirlemeye yönelik bibliyometrik analiz ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda çalışmanın amacı, şematik ve nicel göstergeler aracılığıyla akademik iyimserlik üzerine 2011 ve 2024 yılları arasında Türkiye'deki araştırmacılar tarafından ulusal ve uluslararası yazında yapılan çalışmaları bir bütünlük içerisinde detaylı olarak bibliyometrik analiz yöntemi ile incelemektir. Bu amaçla, çalışmanın ana problemi "Akademik iyimserliğe yönelik yapılan bilimsel çalışmaların bibliyometrik görünümü nasıldır?" şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın belirlenen ana problemine dayalı olarak geliştirilen araştırma soruları ise şunlardır:

1. Akademik iyimserlik konusunda bilimsel yayın üretiminin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Akademik iyimserlik konusunda bilimsel yayın yapan yazarların sıralaması, atıf durumları ve iş birliği ağ yapısı nasıldır?
3. Akademik iyimserlik konusunda yapılan bilimsel çalışmaları en çok yayınlayan kaynakların sıralaması nasıldır?
4. Akademik iyimserlik konusunda bilimsel çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin durumu ve ağ yapısı nasıldır?
5. Akademik iyimserlik yayınlarında birlikte en sık çalışılan konuların durumu nasıldır?

Bu araştırmanın, akademik iyimserlik alanına hem teorik hem de metodolojik düzeyde özgün katkılar sunması beklenmektedir. Özellikle eğitim yönetimi, okul liderliği ve öğretmen eğitimi alanlarında çalışan araştırmacılar için bu çalışma, mevcut literatürün haritasını çizerek, yeni araştırma konuları ve iş birlikleri için yol gösterici bir temel oluşturacaktır. Ayrıca, akademik üretkenliğin yıllara göre değişimi ve anahtar kavramlar etrafında şekillenen akademik kümelenmelerin belirlenmesi, alanın gelişimine yön verecek somut veriler sunacaktır. Uygulayıcılar açısından ise çalışma, okul ortamlarında akademik başarıyı destekleyecek iklimin nasıl inşa edileceğine dair dolaylı ipuçları sağlayacaktır. Özellikle okul müdürleri ve eğitim politikası yapıcıları, akademik iyimserlik gibi psikososyal değişkenlerin önemi hakkında daha bilinçli kararlar alabilecek, öğretmen yeterliğini ve motivasyonunu artırmaya yönelik stratejiler geliştirebilecektir. Dolayısıyla bu araştırma hem akademik bilgi üretimine hem de eğitimde daha etkili uygulamalara katkı sağlayacak potansiyele sahiptir.

İlgili Alanyazın

Akademik İyimserlik

Akademik iyimserlik (academic optimism), okulun öğrenme sürecine etkisini artıran ve öğrenci başarısını destekleyen sosyal-psikolojik bir yapı olarak tanımlanmaktadır. İlk olarak Hoy, Tarter ve Woolfolk Hoy (2006) tarafından kavramsallaştırılan bu yapı, okul iklimi, öğretmen davranışları ve öğrenci başarısı arasındaki etkileşimleri açıklamak amacıyla geliştirilmiştir. Akademik iyimserlik, öğretmenlerin görevlerine yönelik inançları, öğrencilerin öğrenme potansiyeline dair beklentileri ve okul topluluğundaki güven ilişkileri temelinde şekillenmektedir (McGuigan ve Hoy, 2006; Tschannen-Moran ve Hoy, 2007). Bu yapı hem bireysel hem de kolektif düzeyde iyimser bir bakış açısıyla eğitsel süreçlere yaklaşılmasını sağlamaktadır. Özellikle örgütsel davranış, liderlik ve okul gelişimi bağlamında, akademik iyimserlik kavramı; öz-yeterlik, güven ve akademik vurguyu bütünleştiren bileşik bir yapı olarak tanımlanmakta ve okul etkililiği literatürüne özgün bir katkı sunmaktadır (Beard vd., 2010; Wu vd., 2013). Literatürde yapılan birçok araştırma, akademik iyimserliğin öğrenci başarısı üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yarattığını ortaya koymaktadır (Smith ve Hoy, 2007).

Kavramsal olarak, akademik iyimserlik, Bandura'nın (1977a) öz-yeterlik kuramı, Coleman'ın (1988) sosyal sermaye yaklaşımı ve Seligman'ın (1998) iyimserlik kuramı gibi çeşitli psikolojik ve sosyolojik teorilere dayanmaktadır. Bandura'nın öz-yeterlik anlayışı, öğretmenlerin görevlerini başarma konusundaki inançlarını açıklarken; Coleman'ın sosyal sermaye yaklaşımı, okul topluluğundaki güven ilişkilerinin öğrenme üzerindeki etkisini vurgulamaktadır. Seligman'ın iyimserlik kuramı ise geleceğe dönük olumlu beklentilerin motivasyon üzerindeki yapıcı etkisini öne çıkarmaktadır. Akademik iyimserlik, pozitif psikoloji çerçevesinde değerlendirildiğinde, bireylerin güçlü yönlerini fark etme, olumlu duyguları artırma ve anlamlı hedeflere odaklanma süreçleriyle doğrudan ilişkilidir (Seligman, 2011). Pozitif psikoloji, olumsuzluklardan ziyade olumlu

deneyimlerin ve karakter güçlü yönlerinin geliştirilmesine odaklandığı için, öğretmenlerin ve öğrencilerin akademik ortamdaki başarıya ilişkin iyimser inançlarını güçlendirmede kritik bir rol oynar. Örneğin, umut, öz-yeterlik ve pozitif beklentiler gibi pozitif psikolojik özellikler, öğretmenlerin öğrencilerin öğrenme süreçlerine olan güvenini artırırken, öğrencilerin motivasyon ve akademik performansını da olumlu yönde etkiler (Shankland ve Rosset, 2017).

Örgütsel davranış perspektifinden bakıldığında ise akademik iyimserlik, okul ve eğitim kurumlarındaki işlevsel ilişkileri ve kolektif performansı şekillendiren bir unsur olarak öne çıkar. Öğretmenlerin ve yöneticilerin iyimser tutumları, iş birliği, güven ve paylaşımcı liderlik gibi örgütsel davranış boyutlarını destekler; bu da okulun öğrenme kültürünü güçlendirir (Hoy vd., 2006). Akademik iyimserlik, bireysel düzeyde pozitif psikolojik etkiler yaratırken, örgütsel düzeyde de etkili bir öğrenme topluluğu oluşturarak okulun genel başarısına katkıda bulunur. Bu çerçevede, pozitif psikoloji ve örgütsel davranışın birleşimi, akademik iyimserliği hem bireysel hem de kurumsal düzeyde destekleyen sağlam bir temel oluşturur.

Akademik iyimserlik üç temel alt boyuttan oluşur: akademik vurgu (academic emphasis), kolektif yeterlik (collective efficacy) ve güven (trust) (Hoy vd., 2006). Akademik vurgu, okulun akademik başarıya verdiği önemi ve yüksek beklentilerini ifade ederken; kolektif yeterlik, öğretmenlerin öğrenci başarısını artırabileceklerine dair ortak inançlarını temsil eder. Güven boyutu ise öğretmenlerin öğrenciler ve velilerle kurdukları olumlu ilişkiler temelinde şekillenir. Bu üç boyut birlikte işlediğinde, okul iklimi güçlenir ve öğrencilerin başarı düzeyleri olumlu etkilenir (McGuigan ve Hoy, 2006).

Son yıllarda, özellikle Türkiye'de akademik iyimserlik üzerine yapılan çalışmalar artmıştır (Akpolat, 2025; Özdemir vd., 2025). Bu çalışmalar, kavramın kültürler arası geçerliliğini ortaya koymakta ve okul liderliği, öğretmen motivasyonu ile öğrenci başarısı arasındaki ilişkilerde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Akademik iyimserliğin artırılması, okul yöneticileri için stratejik bir araç olabilir; çünkü bu yapı, öğretmenlerin moralini yükselterek pedagojik kaliteyi desteklemekte ve öğrenci başarılarını sürdürülebilir kılmaktadır (Tschannen-Moran, 2014).

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, betimsel tarama modeli kapsamında yürütülmüş bir bibliyometrik analiz çalışmasıdır. Bibliyometrik analiz; belirli bir konuya ilişkin akademik literatürün nicel veriler üzerinden sistematik biçimde incelenmesini sağlayan bir yöntemdir (Pritchard, 1969). Bu yöntem, yayınlar arasında yer alan yazar, anahtar kelime, kaynak, atıf ve yayın yılı gibi unsurlar üzerinden alandaki eğilimleri, iş birliklerini ve bilimsel gelişmeleri ortaya koymayı amaçlamaktadır (Aria ve Cuccurullo, 2017; Donthu vd., 2021).

Çalışmada bibliyometrik analiz yöntemiyle, akademik iyimserlik konusundaki yayınların yıllara göre dağılımı, en etkili yazarlar, öne çıkan anahtar kelimeler, sıklıkla tercih edilen kaynaklar ve yazarlar arası iş birlikleri gibi boyutlar incelenmiştir. Bu sayede, alan yazınındaki gelişimsel eğilimler, akademik üretkenlik düzeyleri ve yapısal ilişkiler bütüncül olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki akademik iyimserlik çalışmaları ile ortaya çıkan geniş bilgi tabanını, tarihsel bir akış içinde analiz etmek, yorumlamak ve değerlendirmektir. Bu amaçla, veriler Web of Science (WoS), Scopus, Tr Dizin, EBSCO, ERIC gibi online veri tabanları kullanılarak toplanmıştır. Farklı veri tabanlarından elde edilen veriler tek bir dosya içerisinde toplanmış, aynı olan makalelerin birleştirme çalışmaları yapılmıştır.

Akademik iyimserliği konu edinen çalışmalara ulaşmak amacıyla, belirtilen veri tabanlarında "academic optimism" ve "akademik iyimserlik" sözcükleri kullanılarak geniş bir tarama yapılmıştır. Akademik iyimserlik ile ilgili çalışmalara doğrudan ulaşmak için, taramalar, başlık (Title) ve yazar anahtar kelimeleri (Author Keywords) kısımlarında gerçekleştirilmiştir.

Yapılan taramalarda, "Countries/Regions" alanı sadece "Turkey" ve "Türkiye" ile sınırlandırılmış ve Türkiye odaklı çalışmalar ele alınmıştır. Veri tabanlarındaki çalışmaların içerisinde yabancı ülkelerden yazarların olduğu durumlarda, yazarlardan birinin Türk olması, çalışmayı Türkiye odaklı gösterdiği için, bu çalışmalar da araştırmaya dahil edilmiştir. Ayrıca, "Document Types" alanı ise sadece "Articles" olarak sınırlandırılmıştır.

Bununla birlikte, çalışma 2024 yılına kadar olan araştırmalar ile sınırlı olduğundan, 2025 yılına ait olan araştırmalar taramaya dahil edilmemiştir. Başlangıç yılı ile ilgili bir sınırlandırılma yapılmamış, ilk makalenin yılı başlangıç olarak kabul edilmiştir. Bu sınırlandırmalar ölçüsünde son olarak 10 Mart 2025 tarihinde tarama işlemi gerçekleştirilmiş ve bu tarih itibariyle toplam 59 makaleye ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin analizinde bibliyometrik analiz metodu kullanılmıştır. Araştırmanın veri toplama sürecinde elde edilen dokümanlar belirlenen kriterler (yıl, yazar, yayınlanan kaynaklar, anahtar kelimeler, vb.) kapsamında incelenmiştir. Verilerin tablo ve şekiller yardımı ile betimsel analizlerine yönelik görselleri oluşturulmuştur. Ayrıca, veri analiz sürecinde bibliyometrik verilerin görselleştirilmesi ve ağ haritalarının oluşturulması amacıyla VOSviewer yazılımından yararlanılmıştır. VOSviewer, belgeler, kaynaklar, yazarlar, kurumlar veya ülkeler arasındaki ilişkileri görselleştirmek amacıyla kullanılan bir bibliyometrik analiz yazılımıdır. Söz konusu yazılım; ortak yazarlık, atıf, bibliyografik eşleştirme ve ortak atıf gibi farklı ilişki türlerine dayalı olarak bilimsel ağların oluşturulmasına ve analiz edilmesine olanak tanımaktadır (Arruda vd., 2022).

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla, öncelikle ayrıntılı betimleme yöntemine başvurulmuştur. Bu doğrultuda, verilerin nasıl toplandığı, hangi ölçütlere göre ayıklandığı ve analiz sürecinde hangi aşamaların izlendiği ayrıntılı biçimde açıklanmıştır. Böylece, elde edilen bulguların izlenebilirliği ve çalışmanın tekrarlanabilirliği güvence altına alınmıştır. Veri toplama sürecinde uygulanan sınırlılıklar açıkça belirtilmiş; bu bağlamda çalışmaya alınacak kaynakların belirlenmesinde kullanılan “dahil etme” ve “hariç tutma” kriterleri sistematik bir biçimde ortaya konmuştur. Araştırmaya dahil edilecek ya da kapsam dışında bırakılacak çalışmalar, aşağıdaki ölçütlere göre değerlendirilmiş ve yalnızca bu ölçütleri karşılayan yayınlar analiz sürecine dahil edilmiştir:

a. Türkiye adresli olması,
b. Yayınların en az bir Türk yazar içermesi,
c. Çalışma konusunun “akademik iyimserlik” ile ilgili olması,
d. Yayın türünün sadece “makale” formatında olması,
e. Yayın tarihinin en son 2024 yılına ait olması.

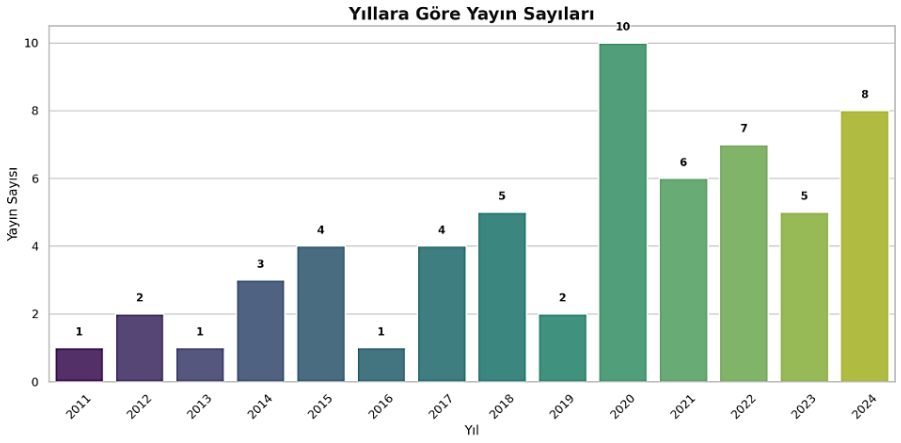
Bulgular

Akademik İyimserlik Konusunda Bilimsel Yayın Üretiminin Yıllara Göre Dağılımına İlişkin Bulgular

Bu alt problem altında “Akademik iyimserlik konusunda bilimsel yayın üretiminin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1

Yıllara Göre Yayın Sayıları

Not: Şekildeki sütunlar, her yıl üretilen yayın sayısını göstermektedir. Her sütunun üzerindeki sayısal değerler, o yıla ait toplam yayın sayısını ifade etmektedir.

Şekil 1'de görüldüğü üzere, Türkiye'de "akademik iyimserlik" konusuna ilişkin 2011–2024 yılları arasında yayımlanan çalışmalar incelenmiş ve yıllara göre yayın sayıları belirlenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, yayınların yıllar içerisinde artış eğilimi gösterdiği tespit edilmiştir. 2011 yılında yalnızca bir yayın ile başlayan süreç, 2015 yılı itibarıyla daha istikrarlı bir yükselişe geçmiştir. 2020 yılı, toplam 10 yayın ile dikkat çeken bir dönüm noktası olmuş; bu artışın, COVID-19 pandemisi ile birlikte eğitimde yaşanan dönüşümlerin etkisiyle, olumlu psikolojik yapılar üzerine artan ilgiyle bağlantılı olabileceği değerlendirilmektedir.

2020 sonrası dönemde de yayın sayılarının yüksek düzeyde seyrettiği Şekil 1'de görülmektedir. Özellikle 2024 yılında ulaşılan 8 yayın ile, konunun güncelliğini koruduğu ve araştırmacılar tarafından ilgi görmeye devam ettiği anlaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgu, akademik iyimserlik kavramının giderek daha fazla araştırma konusu haline geldiğini ve literatürde yerinin güçlendiğini ortaya koymaktadır.

Akademik İyimserlik Konusunda Bilimsel Yayın Yapan Yazarların Sıralaması, Atıf Durumları ve İş Birliği Ağ Yapısına İlişkin Bulgular

Bu alt problem altında "Akademik iyimserlik konusunda bilimsel yayın yapan yazarların sıralaması, atıf durumları ve iş birliği ağ yapısı nasıldır?" sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1

Yayınlardaki İş Birliği Durumu

Yayınlar	Sonuç
Toplam makale sayısı	59
Tek yazarlı yayın sayısı	10
Çok yazarlı yayın sayısı	49

Tablo 1'de görüldüğü üzere, yapılan analiz sonucunda akademik iyimserlik konusunda tek yazarlı olarak yayınlanan makale sayısı 10 iken, birden fazla yazarlı olarak yayınlanan makale sayısı 49 olarak belirlenmiştir. Bu da akademik iyimserlik ile ilgili çalışmalarda yayınların sıklıkla çok yazarlı olarak yapıldığını göstermektedir.

Ayrıca yapılan analizler sonucunda 49 makalede ismi geçen 120 yazar olduğu tespit edilmiştir. Akademik iyimserlik ile ilgili birden fazla yayını olan yazarlar olduğundan ve araştırma sınırlılığı gereği en az bir Türk yazar tarafından makalenin yazılması şartı göz önünde bulundurulduğundan, 49 makalede katkısı bulunan toplam yazar sayısı 96 olarak belirlenmiştir. Akademik iyimserlik konusunda iki ve üzerinde yayınları olan yazarlar ve yayın sayıları Tablo 2'de paylaşılmıştır.

Tablo 2

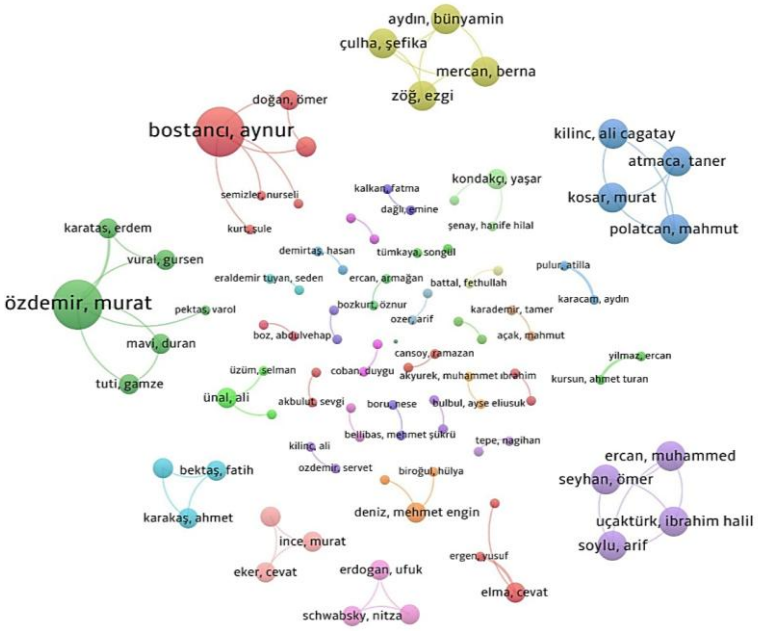
En Çok Yayın Yapan Yazarlar

Sıra No.	En Çok Yayın Yapan Yazarlar	Yayın Sayıları
1	Murat ÖZDEMİR	4
2	Aynur BOSTANCI	4
3	Cevat ELMA	3
4	Yusuf ERGEN	2
5	Erdem KARATAŞ	2
6	Ercan YILMAZ	2
7	Ahmet Turan KURŞUN	2
8	Hasan DEMİRTAŞ	2
9	Abdulvehap BOZ	2
10	Meltem AKIN KÖSTERELİOĞLU	2
11	Yaşar KONDAKÇI	2
12	Ali ÜNAL	2
13	Çağlar ÇAĞLAR	2
14	Altay EREN	2
15	Mehmet Engin DENİZ	2

Tablo 2’ye göre, akademik iyimserlik alanında en fazla yayına sahip yazarlar arasında Murat Özdemir ve Aynur Bostancı yer almakta olup, bu durum söz konusu yazarların alanın gelişimine yönelik araştırmalarda etkin bir rol üstlendiklerini göstermektedir. Onlar, araştırma alanında sürekli bir üretkenlik sergileyerek akademik dünyaya katkıda bulunmuşlardır. Bu yüksek üretkenlik, genellikle araştırmacıların alandaki gelişmeleri takip ettiklerini ve bu gelişmeleri daha fazla yaymak adına sürekli çalıştıklarını gösterir. Akademik iyimserlik, araştırmacıların iş birlikleri ve ortak projelerle desteklenen çalışmalarla pekiştirilir, bu da bu yazarların alanın gelişimine olan katkılarını gösterir. Yayın sahibi diğer yazarlara, akademik iyimserlik perspektifinden bakıldığında, bu yazarların alandaki sorunları daha derinlemesine ele almış ve daha özgün araştırmalar yapmış olabilecekleri yorumu yapılabilir.

Şekil 2

Bilimsel Çalışmalarda Yazarların İş Birliğine Yönelik Ağ Yapısı

Not. Şekil, Türkiye’de akademik iyimserlik konusundaki çalışmaların yazarlar arasındaki ortak yazarlık ilişkilerini göstermektedir. Her bir düğüm (nokta) bir yazarı, düğüm büyüklüğü yazarın yayın sayısını, renkler ise kümeleri (iş birliği gruplarını) temsil etmektedir.

Şekil 2’ye bakıldığında, akademik iyimserlik konusunda yayın yapan yazarların yoğunluğu ve alanda öne çıkan yazarların isimlerinin daha koyu renkte olduğu ve noktasal konumlarının daha geniş olarak yer aldığı görülmektedir. Ağ yapısının genel görünümü, Türkiye’deki akademik iyimserlik araştırmalarının henüz sınırlı sayıda iş birliği grubunda yoğunlaştığını, yani geniş ve bütünleşik bir araştırma ağına dönüşmediğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, bazı yazarların farklı kümeler arasında bağlantı kurarak araştırma ağının gelişimine aracılık ettiği de dikkat çekmektedir.

Yazarlar arasındaki iş birliği, akademik iyimserlik konusundaki araştırma alanının olgunlaşma düzeyine ve bilimsel etkileşim ağının yapısına dair önemli ipuçları sunmaktadır. Akademik iyimserlik, yalnızca bireysel başarılar değil, aynı zamanda araştırmacıların birbirleriyle etkileşimde bulunmalarını, ortak projeler ve grup araştırmalarını içeren bir yapıdır. Vosviewer ile elde ettiğimiz yazar iş birliği ağı görselini incelediğimizde, birçok araştırmacının iş birliği yaptığı görülmektedir. Bu tür iş birlikleri, alandaki iyimserliği artırabilir, çünkü farklı bakış açıları bir araya geldiğinde daha yaratıcı ve kapsamlı çözümler üretilebilir. İşbirlikçi projelerde daha fazla çalışmak, araştırmaların daha geniş kitlelere ulaşmasını ve daha fazla insanın katkı sağlamasına imkân tanır. Bu da alanın ilerlemesine ve daha olumlu bir akademik atmosferin oluşmasına katkı sağlar.

Akademik iyimserlik konusunda yayınlanan makalelerin yazarlarına ilişkin yapılan inceleme sonucunda, bu konu kapsamında sıklıkla çalışma yapan yazarların isimleri, atıf sayıları ve yayın yılları Tablo 3’te detaylı olarak yer almaktadır.

Tablo 3

En Çok Atıf Alan Yazarlar ve Yayın Yılları

Sıra No.	Yazar İsimleri	Atıf Sayıları	Yayın Yılı
1	Duygu Çoban, Hasan Demirtaş	208	2011
2	Ferudun Sezgin, Onur Erdoğan	203	2015
3	Altay Eren	128	2014
4	Altay Eren	91	2012
5	Nitza Schwabsky, Ufuk Erdoğan, Megan Tschannen-Moran	81	2020
6	Çağlar Çağlar	68	2013
7	Aydın Karaçam, Atilla Pulur	65	2019
8	Yusuf Ergen, Cevat Elma	58	2020
9	Yusuf İkbal Oldaç, Yaşar Kondakçı	46	2020
10	Ercan Yılmaz, Ahmet Turan Kurşun	42	2015

Tablo 3'te akademik iyimserlik konusuna ilişkin atıf verileri incelendiğinde, alana öncülük eden ve literatürde sıklıkla referans verilen bazı temel çalışmalar öne çıkmaktadır. Özellikle Çoban ve Demirtaş'ın (2011) çalışması 208 atıfla en çok atıf alan yayın olarak dikkat çekerken, Sezgin ve Erdoğan'ın (2015) çalışması ise 203 atıfla ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, her iki çalışmanın da akademik iyimserlik alanında kavramsal çerçevenin oluşmasına ve teorik temellerin yerleşmesine önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, Eren'in 2012 ve 2014 yıllarında yayımladığı iki çalışmanın sırasıyla 128 ve 91 atıf alması, yazarın alandaki etkili ve üretken isimlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan Schwabsky ve arkadaşları (2020) tarafından gerçekleştirilen ve 81 atıf alan çalışma, Tschannen-Moran'ın akademik iyimserlik literatüründeki kurucu rolünü Türkiye bağlamında ele alan önemli bir katkı olarak değerlendirilebilir. Atıf dağılımı zaman açısından ele alındığında, 2011–2015 yılları arasında yayımlanan çalışmaların görece daha yüksek atıf aldığı, bu durumun ise yayınların daha uzun süredir literatürde yer almasıyla ilişkili olabileceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, 2020 yılında yayımlanan ve kısa sürede 40'tan fazla atıf alan çalışmalar (örneğin; Ergen ve Elma, 2020; Oldaç ve Kondakçı, 2020) alana yönelik ilginin günümüzde de devam ettiğini ve konunun güncelliğini koruduğunu göstermektedir. Ayrıca, yüksek atıf alan yayınların büyük kısmının ikili ya da çok yazarlı olması, iş birliğine dayalı araştırmaların daha fazla görünürlük ve etki sağladığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, akademik iyimserlik alanında yapılan bibliyometrik analizlerde hem atıf hem iş birliği açısından güçlü bir ağ yapısının oluştuğunu ve bu yapı içerisinde bazı yazarların merkezî konumda yer aldığını göstermektedir.

Akademik İyimserlik Konusunda En Çok Yayın Yapan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Bu alt problem altında "Akademik iyimserlik konusunda yapılan bilimsel çalışmaları en çok yayınlayan kaynakların sıralaması nasıldır?" sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4' te yer almaktadır.

Tablo 4

Akademik İyimserlik ile İlgili En Çok Yayın Yapan Kaynaklar

Sıra No.	Kaynaklar	Makale Sayıları
1	Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi	2
2	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	2
3	International Journal of Leadership in Education	2
4	E-International Journal of Educational Research	2
5	Kastamonu Education Journal	2
6	Journal of Educational Administration	2
7	Anatolian Journal of Educational Leadership & Instruction	2

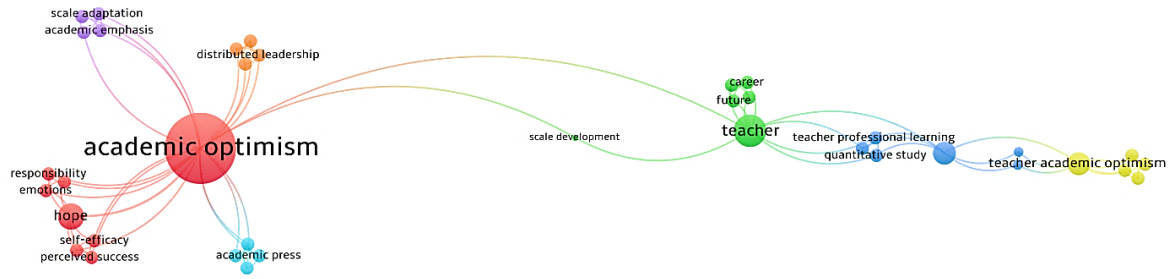
Tablo 4'te akademik iyimserlik konusu ile ilgili bilimsel çalışmalara sıklıkla yer veren ilk yedi kaynağın isimleri görülmektedir. Türkiye'de akademik iyimserlik konusunu ele alan 59 makalenin kaynakları incelendiğinde, toplam 52 farklı kaynağın olduğu, bunlardan yedisinin ikişer yayın, 45'inin birer yayın sahibi olduğu anlaşılmıştır.

Akademik İyimserlik Çalışmalarında En Çok Kullanılan Anahtar Kelimelerin Durum ve Ağ Yapısına İlişkin Bulgular

Bu alt problem altında "Akademik iyimserlik konusunda bilimsel çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimelerin durumu ve ağ yapısı nasıldır?" sorusuna cevap aranmıştır Şekil 3'te yazarların çalışmalarında en sık kullandığı başlıca anahtar kelimelerin ağ yapı haritası yer almaktadır.

Şekil 3

En Çok Kullanılan Anahtar Kelimeler ve Kelimelerin Ağ Yapısı

Not: Şekil, akademik iyimserlik alanında gerçekleştirilen araştırmalarda en çok tekrar eden anahtar kelimeler arasındaki ilişkileri göstermektedir. Düğümler (noktalar) anahtar kelimeleri, düğüm büyüklükleri ilgili kelimenin kullanım sıklığını, çizgiler ise kelimeler arasındaki eş-oluşum ilişkilerini temsil etmektedir. Renkler, benzer temalara sahip kelimelerin oluşturduğu kümeleri göstermektedir.

Şekil 3'te görüldüğü gibi, akademik iyimserlik ile ilgili üretilen bilimsel yayınlarda yazarların en sık kullandıkları anahtar kelimeler; *academic optimism, teacher academic optimism, academic emphasis, teacher ve teacher self-efficacy* olarak sıralanmakta ve bu kelimeler arasındaki ağ model yapısı birbirine bağlı bir şekilde yapılanmaktadır. Bu görselin açıklaması Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5

Bilimsel Çalışmalarda En Çok Kullanılan Anahtar Kelimeler

Sıra No.	Anahtar Kelimeler	Sıklık (*f*)
1	Akademik İyimserlik	33
2	Öğretmen Akademik İyimserliği	24
3	Öğretmen	21
4	Akademik Vurgu	15
5	Kolektif Yeterlik	13
6	Güven	9
7	Öğretmen Öz-yeterliği	8
8	Sınıf Öğretmeni	5
9	Öğretmen Mesleki Öğrenmesi	3
10	Örgütsel Bağlılık	3

Tablo 5'te akademik iyimserlik ile ilgili üretilen bilimsel yayınlarda kullanılan ilk on anahtar kelimenin frekans sıklığı görülmektedir. Bilimsel çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelimeler; 'Akademik İyimserlik: Academic Optimism' (n:33) olarak ön plana çıkarken, 'Öğretmen Akademik İyimserliği: Teacher Academic Optimism' (n:24), 'Öğretmen: Teacher' (n:21), 'Akademik Vurgu: Academic Emphasis' (n:15) ve 'Kolektif Yeterlik: Collective Efficacy' (n:13) gibi kelimelerin de çalışmalarda sıklıkla kullanıldığı saptanmıştır.

Akademik İyimserlik Konusu ile Birlikte En Sık Çalışılan Konulara İlişkin Bulgular

Bu alt problem altında "Akademik iyimserlik yayınlarında birlikte en sık çalışılan konuların durumu nasıldır?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu problem başlığı altında akademik iyimserlik konusundaki bilimsel çalışmalar birlikte çalışılan konular bağlamında incelenmiş ve sonuçlar Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4

Akademik İyimserlik Konusu ile Birlikte En Sık Çalışılan Konular

Not. Şekildeki sözcüklerin büyüklüğü, akademik iyimserlik kavramı ile birlikte çalışılan konuların sıklığını göstermektedir.

Şekil 4'te Türkiye'de "akademik iyimserlik" konulu yayınların sıklıkla ilişkilendirildiği kavramları görselleştirmek amacıyla bir kelime bulutu oluşturulmuştur. Yapılan analiz sonucunda, akademik iyimserlik kavramı ile en sık birlikte ele alınan temaların başında liderlik, okul etkililiği, örgütsel bağlılık, psikolojik iyi oluş, okul iklimi, özyeterlik ve bireysel yılmazlık gibi başlıkların geldiği görülmektedir. Kelime bulutunda en baskın ve merkezi kavramın liderlik olması, akademik iyimserliğin özellikle okul liderliği ile güçlü ilişkiler kurduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, kelime bulutunda dağıtımcı liderlik, öğretimsel liderlik, kültürel liderlik ve sosyal adalet liderliği gibi alt liderlik türlerinin de öne çıkması, liderliğin çok boyutlu biçimlerde ele alındığını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, literatürde akademik iyimserliğin okul liderliğiyle olan ilişkisine dair vurgularla örtüşmektedir (Ergen ve Elma, 2018; Hoy vd., 2006; Yılmaz ve Kurşun, 2015b).

Kelime bulutunda yer alan psikolojik iyi oluş, bireysel yılmazlık, başarı algısı ve özyeterlik gibi kavramlar, akademik iyimserlik kavramının bireysel psikolojik kaynaklarla da beslendiğini göstermektedir. Özellikle öğretmenlerin öz-yeterlilik inançları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri, akademik iyimserliği destekleyen bireysel faktörler arasında yer almaktadır. Bu durum, öğretmenlerin kişisel kaynaklarının örgütsel iklimle etkileşimi açısından dikkat çekici bir bulgudur.

Kelime bulutunda kavramların konumları ve büyüklükleri hem sıklık hem de tematik yakınlığı göstermektedir. Örneğin, "liderlik" kavramının çevresinde kümelenmiş alt liderlik türleri; "psikolojik iyi oluş" un "bireysel yılmazlık" ve "başarı algısı" ile görünmesi, bu kavramlar arasında içeriksel bağları da ortaya koymaktadır. Bu durum, akademik iyimserliğin çok katmanlı (bireysel, örgütsel ve liderlik temelli) bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma, Türkiye'de akademik iyimserlik konulu bilimsel yayınların bibliyometrik yöntemle analiz edilmesini amaçlamıştır. Bu doğrultuda, bibliyometrik analiz tekniği kullanılarak araştırma konusu ile ilgili; bilimsel yayın üretiminin yıllara göre dağılımları, bilimsel yayınları üreten araştırmacıların sıralaması, atıf durumları ve iş birliği ağları, ilgili alanda en çok yayın üreten kaynakların sıralaması, bilimsel çalışmalarda en

çok kullanılan anahtar kelimelerin durumu ve ağ yapısı ile akademik iyimserlik ile en çok çalışılan konular incelenmiştir. Elde edilen bulgular, alanın yıllar içerisinde istikrarlı bir gelişim gösterdiğini, Türkiye'de akademik iyimserlik kavramına olan ilginin özellikle 2020 sonrası dönemde anlamlı biçimde arttığını göstermektedir. Bu durum, eğitimde olumlu psikoloji ve pozitif örgüt kültürüne yönelen eğilimlerin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmen ve okul yöneticilerinin belirsizliklerle baş etme becerisi kapsamında akademik iyimserlik gibi koruyucu psikolojik yapıların önemi daha da görünür hâle gelmiştir (Behl vd., 2021; Taş ve Tuyan, 2023; Yıldırım ve Arslan, 2020). Bu bağlamda, yıllara göre artış gösteren yayın sayısı hem kuramsal hem de uygulamalı düzeyde bu kavramın Türk eğitim literatüründe yer edinmeye başladığını göstermektedir.

Çalışmada en üretken yazarlar arasında öne çıkan isimlerin büyük kısmının eğitim yönetimi ve liderlik alanlarında uzmanlaştığı görülmüştür (Bostancı, 2013; Elma ve Ergen, 2019; Karataş ve Özdemir, 2022; Özdemir vd., 2024). Bu durum, akademik iyimserlik kavramının özellikle liderlik, okul iklimi ve öğretmen davranışlarıyla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Yazar ortak atıf analizi, belirli bir alandaki temel araştırmacıların ve kuramsal yapıların ortaya çıkarılmasında kritik bir rol oynamaktadır (White ve McCain, 1998). Bu yöntem, akademik bilginin nasıl yapılandığını, hangi yazarların alanın merkezinde yer aldığını ve bu yazarların birbirleriyle entelektüel düzeyde nasıl ilişkilendiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan, yazar iş birliği ağı analizi ise bilimsel üretimdeki iş birliği örüntülerini ortaya çıkararak, araştırma gruplarının etkileşim düzeylerini ve bilgi paylaşım yollarını anlamaya olanak tanımaktadır (Newman, 2001). Her iki analiz türü de hem bireysel hem de kurumsal düzeyde stratejik akademik iş birliklerinin teşvik edilmesi ve araştırma politikalarının yönlendirilmesi açısından önemli birer gösterge olarak düşünülebilir. VOSviewer analizleri sonucunda ortaya çıkan iş birliği ağlarına göre, akademik iyimserlik konusunda öne çıkan bazı yazarlar belirlenmiş olsa da iş birliği ağları sınırlı düzeyde kaldığı görülmüştür. Literatürde güçlü ve geniş katılımlı akademik kümelenmelerin henüz oluşmadığı, çalışmaların daha çok bireysel ya da ikili ortaklıklarla yürütüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye’de yapılan akademik iyimserlik çalışmalarının yayınlandığı dergilere bakıldığında, akademik iyimserlik konusundaki çalışmalar, büyük ölçüde eğitim bilimleri ve eğitim yönetimi temalı dergilerde yayımlanmıştır (Cansoy ve Parlar, 2018; Gökler ve Taştan, 2018; Schwabsky vd, 2020; Tümkaya ve Yetkin, 2023). Bu bulgu, akademik iyimserliğin Türkiye’de daha çok eğitim yönetimi, okul iklimi ve öğretmen davranışları bağlamında ele alındığını göstermektedir. Aynı zamanda alanın disipliner odaklanmasını da işaret etmekte, farklı disiplinlerden gelen katkıların henüz sınırlı kaldığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, akademik iyimserlik literatürü belirli dergilerde kümelenmiş olup, bu durum yayın çeşitliliğinin artması gerektiğine işaret etmektedir.

Yapılan analizlerde, araştırmalarda en sık kullanılan anahtar kelimelerin "akademik iyimserlik", "öğretmen", "öz-yeterlik" ve "akademik vurgu" olduğu görülmüştür (Bostancı vd., 2024; Kalkan ve Dağlı, 2021; Sezgin ve Erdoğan, 2015; Yıldız ve Özer, 2012). Bu kavramların ağırlıklı biçimde tercih edilmesi, akademik iyimserliğin daha çok okul temelli yapılarla ve öğretmen davranışlarıyla ilişkilendirildiğini göstermektedir. Anahtar kelimelerin yoğunlaştığı bu alanlar, araştırmacıların pozitif psikoloji ekseninde okul ortamına ilişkin olumlu örgütsel nitelikleri incelemeye odaklandığını ortaya koymaktadır. Ancak bununla birlikte, öğrenci başarısı, veli iş birliği ya da eğitim politikaları gibi makro düzeydeki konuların anahtar kelimeler arasında sınırlı yer alması, literatürün daha mikro odaklı ilerlediğine işaret etmektedir (Oldaç ve Kondakçı, 2020; Yurt, 2022). Sonuç olarak, anahtar kelime analizleri akademik iyimserlik çalışmalarının içeriksel yönelimine dair güçlü ipuçları sunmakta, fakat konunun daha geniş bağlamlara taşınması gerektiğini de göstermektedir.

Türkiye’de akademik iyimserlik çalışmalarının büyük bir bölümü, liderlik türleri, okul iklimi, örgütsel bağlılık ve öğretmen öz-yeterliği gibi kavramlarla ilişkilendirilmiştir (Börü ve Bellibaş, 2021; Çağlar, 2013; Çoban ve Demirtaş, 2011; Kocamanoğlu ve Kazak, 2024; Kurum vd., 2023). Bu yönelim, Türkiye’de eğitim sisteminin daha çok örgütsel yapı, yönetim süreçleri ve öğretmen tutumları üzerinden şekillenmesiyle açıklanabilir. Okul yöneticilerinin dönüşümcü veya güçlendirici liderlik davranışlarının öğretmenlerin inanç sistemlerini etkilediği; buna bağlı olarak da öğretmenlerin akademik iyimserlik, iş doyumu ve örgütsel bağlılık düzeylerinde artış görüldüğü tespit edilmiştir (Demirtaş ve Yıldız, 2018; Kasapoğlu Tankutay ve Çolak, 2025). Dolayısıyla, ulusal literatürde akademik iyimserlik çoğunlukla örgütsel bağlamda ele alınmakta ve okul yönetimiyle öğretmen davranışları arasındaki etkileşime odaklanmaktadır. Buna karşın, Batı literatüründe akademik iyimserlik daha çok öğrenci başarısı ve öğrenme çıktıları ile ilişkilendirilmiştir. Hoy, Tarter ve Woolfolk Hoy’un (2006) öncülük ettiği çalışmalar, akademik iyimserliği öğrenci başarısının güçlü bir yordayıcısı olarak tanımlamış; sonraki araştırmalar da bu çerçevede öğretmen inançları, öğrenci motivasyonu ve akademik performans arasındaki ilişkileri incelemiştir (McKinnon, 2012; Beane, 2019). Bu farkın temelinde, Batı’daki eğitim sistemlerinin bireysel performans ve ölçülebilir akademik çıktı odaklı olması, Türkiye’de ise örgütsel

verimlilik ve liderlik süreçlerinin okul başarısında belirleyici bir faktör olarak görülmesi yatmaktadır. Sonuç olarak, Batı araştırmaları akademik iyimserliği öğrenci merkezli bir değişken olarak ele alırken, Türkiye'deki çalışmalar daha çok örgütsel iklim ve liderlik dinamikleri çerçevesinde değerlendirmektedir.

Belirli bir akademik alanın gelişim sürecini, araştırma eğilimlerini, iş birliği yapısını ve etkili yayınları nicel veriler üzerinden sistematik biçimde inceleme imkânı sunan bibliyometrik analiz, araştırmacılar ve kurumlar için stratejik karar alma süreçlerine katkı sağlayarak, hangi konuların öncelikli olduğunu ve kimlerin alana yön verdiğini ortaya koymaktadır (Donthu vd., 2021; Zupic ve Čater, 2015). Bu açıdan bakıldığında, mevcut araştırmanın, Türkiye'de akademik iyimserlik konusuna yönelik yapılan çalışmaların bibliyometrik açıdan sistematik bir analizini sunarak alanyazına önemli katkılar sağlaması beklenmektedir. Öncelikle, çalışmanın dönemsel, kurumsal, yazar temelli ve içerik odaklı analizleri sayesinde bu alandaki eğilimler, boşluklar ve yoğunlaşma noktaları bütüncül bir şekilde ortaya konmuştur. Bu yönüyle çalışma, hem mevcut bilgi birikiminin haritalanmasına olanak tanımış hem de gelecekte yapılacak araştırmalar için yönlendirici bir çerçeve sunmuştur. Ayrıca anahtar kelime analizi, en çok çalışılan temalar ve iş birliği ağları gibi unsurların incelenmesi, akademik iyimserliğin Türkiye'deki gelişimsel seyrine dair önemli veriler sağlamıştır.

Sınırlılıklar ve Araştırmacılara Öneriler

Araştırmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırma yalnızca Türkiye merkezli yazarların akademik iyimserlik konusundaki yayınlarını kapsamaktadır. Sonraki çalışmalarda, uluslararası alanyazındaki tüm akademik iyimserlik çalışmaları incelenerek, karşılaştırmalı ülke analizleri yapılabilir. Ayrıca bu araştırma, Türkiye'de akademik iyimserlik konusundaki çalışmaları yalnızca makale türündeki yayınlarla sınırlı tutmuştur. Dolayısıyla, tezler, kitap bölümleri, projeler ve bildiriler gibi farklı türdeki bilimsel çalışmalar analiz dışı bırakılmıştır. Gelecek araştırmalarda, ulusal hakemli dergilerde yayımlanmış farklı türdeki yayınlar, yüksek lisans ve doktora tezleri ile alanda yürütülmüş projeler de analiz kapsamına dahil edilerek, daha bütüncül bir veri seti oluşturulması önerilebilir. Böylece, akademik iyimserlik alanında öne çıkan temalar daha derinlemesine incelenebilir ve alt kategoriler belirlenerek alana yönelik daha kapsamlı eğilimler ortaya konabilir. Türkiye'de son birkaç yılda akademik iyimserlik ilgili yapılan yayınların sayısına bakıldığında hızlı bir artış olduğu görülmektedir. Bu nedenle birkaç on yıl içinde akademik iyimserliğe yönelik bir temelin oluşması beklenmektedir. Ayrıca, gelecek yıllara yönelik araştırma eğilimlerinin, okul liderliğinin akademik iyimserlik üzerindeki etkilerinin daha ayrıntılı incelenmesi üzerine olabileceği öngörülmektedir. Dijital öğrenme ortamları ve teknoloji destekli eğitim süreçlerinde akademik iyimserliğin rolünün araştırılması da yeni çalışmalara konu olabileceği düşünülmektedir. Dolayısıyla Türkiye'deki akademik iyimserlik çalışmaları ile ilgili ilerleyen zamanlarda yeni bir bibliyometrik analiz yapılması araştırmacılara önerilebilir.

Kaynakça

Akın Kösterelioğlu, M. (2017). The effect of teachers' shared leadership perception on academic optimism and organizational citizenship behaviour: a Turkish case. *International Journal of Leadership in Education*, *20*(2), 246–258. https://doi.org/10.1080/13603124.2015.1066868

Akpolat T. (2025). Ortaokul öğretmenlerinin akademik iyimserlik tutumları: Bir q metodoloji çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (PAUEFD), 63*, 39–62. https://doi.org/10.9779/pauefd.1319965

Akyürek, M. İ., & Bülbül, A. E. (2024). The relationship between distributed leadership and academic optimism: a meta-analysis study. *Leadership and Policy in Schools*, 1-16. Advance online publication. http://dx.doi.org/10.1080/15700763.2024.2312997

Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of informetrics*, *11*(4), 959–975. https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007

Arruda, H., Silva, E. R., Lessa, M., Proença Jr, D., & Bartholo, R. (2022). VOSviewer and bibliometrix. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, *110*(3), 392. https://doi.org/10.5195/jmla.2022.1434

Ateş, A., & Ünal, A. (2021). The relationship between teacher academic optimism and student academic achievement: A meta-analysis. *Psycho-Educational Research Reviews*, *10*(2), 284–297. https://doi.org/10.52963/PERR_Biruni_V10.N2.20

Aydın, B., Çulha, Ş., Mercan, B., & Zöğ, E. (2022). Öğretmen adaylarının iyimserlik ve tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, *17*(34), 688–719. https://doi.org/10.35675/befdergi.708092

Bandura, A. (1977a). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological review*, *84*(2), 191–215. https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-295X.84.2.191

Bandura, A. (1977b). *Social learning theory*. Englewood Cliffs, Prentice-hall.

Battal, F., & Seyrek, E. (2022). Akademik iyimserlik ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde sosyal aylaklığın rolü. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, *12*(3), 1407–1426. https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1064855

Beane, R. (2019). Academic optimism and student performance in secondary education. *Journal of Educational Psychology*, *111*(4), 743–755.

Beard, K. S., Hoy, W. K., & Hoy, A. W. (2010). Academic optimism of individual teachers: Confirming a new construct. *Teaching and Teacher Education*, *26*(5), 1136–1144. https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.tate.2010.02.003

Behl, A., Ferreira, F. A. F., Stankovska, I., & Dhir, A. (2021). COVID-19 and academic optimism: A systematic literature review. *Sustainability*, *13*(17), 9815. https://doi.org/10.3390/su13179815

Bevel, R. K., & Mitchell, R. M. (2012). The effects of academic optimism on elementary reading achievement. *Journal of Educational Administration*, *50*(6), 773–787. http://dx.doi.org/10.1108/09578231211264685

Biroğul, H. K., & Deniz, M. E. (2017). Farklı branş öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ile mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, *16*(2), 814–825. https://doi.org/10.17051/ilkonline.2017.304737

Bostancı, A. B. (2013). The Prediction Level of Teachers' Organizational Citizenship Behaviors on the Successful Practice of Shared Leadership. *Eurasian Journal of Educational Research*, *51*(1), 177–194.

Bostancı, A. B., Tosun, A. & Doğan, Ö. (2024). The relationship between DNA profiles of schools and the levels of teachers' school academic optimism. *International Online Journal of Educational Sciences*, *12*(4), 85–99. http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2020.04.006

Boz, A. V. (2018). Okuların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişki. *Atlas Journal*, *4*(14), 1393–1406.

Bozkurt, Ö., & Ercan, A. (2017). Akademik iyimserlik ile performans arasındaki ilişkinin akademisyenler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *13*(13), 251–263. http://dx.doi.org/10.17130/ijmeb.2017ICMEB1735449

Börü, N., & Bellibaş, M. Ş. (2021). Comparing the relationships between school principals' leadership types and teachers' academic optimism. *International Journal of Leadership in Education*, *27*(3), 560–578. https://doi.org/10.1080/13603124.2021.1889035

Cansoy, R., & Parlar, H. (2018). Dağıtılmış liderlik, yöneticiye güven ve okul akademik iyimserliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, *24*(1), 1–44. http://dx.doi.org/10.14527/kuey.2018.001

Chang, I. H. (2011). A study of the relationships between distributed leadership, teacher academic optimism and student achievement in Taiwanese elementary schools. *School Leadership & Management*, *31*(5), 491–515. http://dx.doi.org/10.1080/13632434.2011.614945

Coleman, J. S. (1968). Equality of educational opportunity. *Integrated education*, *6*(5), 19–28.

Coleman, J. S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, *94*(1), 95–120.

Creemers, B. P. M., & Kyriakides, L. (2008). *The dynamics of educational effectiveness: A contribution to policy, practice and theory in contemporary schools*. Routledge. http://dx.doi.org/10.4324/9780203939185

Çağlar, Ç. (2013). Akademik iyimserlik düzeyinin örgütsel bağlılık üzerindeki etkisi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *9*(1), 260–273. http://dx.doi.org/10.17860/efd.37317

Çağlar, Ç. (2014). Okulların akademik iyimserlik düzeyleri ile değişime açıklık düzeyleri arasındaki ilişki. *Journal of Theoretical Educational Science/Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, *7*(1), 94–113. https://doi.org/10.5578/KEG.5731

Çakır, G. S. (2024). Akademik iyimserlik kavramına yönelik fenomenolojik bir çalışma. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *59*(1), 27–46. https://hdl.handle.net/11424/293565

Çalık, T., & Tepe, N. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre okul etkililiği ile kolaylaştırıcı okul yapısı ve akademik iyimserlik arasındaki ilişki. *Kastamonu Education Journal*, *27*(4), 1471–1480. https://doi.org/10.24106/kefdergi.3008

Çoban, D., & Demirtaş, H. (2011). Okulların akademik iyimserlik düzeyi ile öğretmenlerin örgütsel bağlılığı arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *3*(3), 317–348.

Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, *8*(1), 1–44. https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000

Demirtaş, Z., & Yıldız, A. (2018). Öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeylerinin örgütsel bağlılık ve iş doyumu ile ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, *43*(193), 103–118. https://doi.org/10.15390/EB.2018.7191

Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, *133*(1), 285–296. https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070

Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, *82*(1), 405–432. https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x

Edmonds, R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*, *37*(1), 15–24.

Elma, C., & Ergen, Y. (2019). İlkokul öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları ile mesleki tükenmişlik algıları arasındaki ilişki. *Journal of Theoretical Educational Science*, *12*(3), 874–891. https://doi.org/10.30831/akukeg.417004

Eren, A. (2012). Prospective teachers' future time perspective and professional plans about teaching: The mediating role of academic optimism. *Teaching and Teacher Education*, *28*(1), 111-123. https://doi.org/10.1016/j.tate.2011.09.006

Eren, A. (2014). Uncovering the links between prospective teachers' personal responsibility, academic optimism, hope, and emotions about teaching: A mediation analysis. *Social Psychology of Education*, *17*(1), 73–104. https://psycnet.apa.org/doi/10.1007/s11218-013-9243-5

Ergen, Y., & Elma, C. (2018). Development of Teacher Academic Optimism Scale: The validity and reliability study. *Pegem Journal of Education and Instruction*, *8*(1), 69–90. https://doi.org/10.14527/pegegog.2018.004

Ergen, Y., & Elma, C. (2020). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri, akademik iyimserlikleri ve mesleki bağlılıkları arasındaki ilişki. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *20*(2), 1222–1239. https://doi.org/10.17240/aibuefd.2020..-656449

Feng, F. I., & Chen, W. L. (2019). The effect of principals' social justice leadership on teachers' academic optimism in Taiwan. *Education and Urban Society*, *51*(9), 1245–1264. https://doi.org/10.1177/0013124518785438

Fırat, F. (2016). *Okulların akademik iyimserlik düzeyinin öğretmenlerin epistemolojik inançları ve bazı değişkenler açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=Q-ex0UgH8glJ2DNBVFj8yQ&no=6wRGFRUCAXpuMFgSLAK5Lw

Gordon, N. J., Nucci, L. P., West, C. K., Hoerr, W. A., Uguroglu, M. E., Vukosavich, P., & Tsai, S. L. (1984). Productivity and citations of educational research: Using educational psychology as the data base. *Educational Researcher*, *13*(7), 14–20. https://doi.org/10.3102/0013189X013007014

Gökler, R., & Taştan, N. (2018). Öğretmenlerin kişilik özellikleri ile okul akademik iyimserliği arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *38*(1), 333–358.

Gürol, M., & Kerimgil, S. (2010). Academic optimism. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *9*(1), 929–932. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.12.261

Hanushek, E. A. (1986). The economics of schooling: Production and efficiency in public schools. *Journal of Economic Literature, 24*(3), 1141–1177.

Hong, F. Y. (2017). Antecedent and consequence of school academic optimism and teachers' academic optimism model. *Educational Studies,43*(2), 165–185. https://doi.org/10.1080/03055698.2016.1248902

Hoy, W. K., Tarter, C. J., & Woolfolk Hoy, A. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, *43*(3), 425–446. https://doi.org/10.3102/00028312043003425

Hoy, A. W., Hoy, W. K., & Kurz, N. M. (2008). Teacher's academic optimism: The development and test of a new construct. *Teaching and teacher education*, *24*(4), 821–835. https://doi.org/10.1016/j.tate.2007.08.004

Hunt, F. (2015). Review of national education policies: Teacher quality and learning outcomes. *Prospects*, *45*(3), 379-390. http://dx.doi.org/10.1007/s11125-015-9356-z

Kalkan, F., & Dağlı, E. (2021). Öğretmenlerin müdür desteği algıları ile okulların akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Yaşadıkça Eğitim*, *35*(2), 441–458. https://doi.org/10.33308/26674874.2021352273

Karaçam, A., & Pulur, A. (2019). Beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algılarında yordayıcı olarak akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel öz saygı. *Kastamonu Education Journal*, *27*(1), 209–218. https://doi.org/10.24106/kefdergi.2474

Karakaş, A., Bektaş, F., & Öğdem, Z. (2021). Öğretmenlerin akademik iyimserliklerinin örgütsel bağlılıklarına etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *22*(1), 49–72.

Karataş, E., & Özdemir, M. (2022). Examining the relationship between meaningful work and job engagement. *Journal of Theoretical Educational Science*, *15*(3), 676–698. https://doi.org/10.30831/akukeg.1053090

Karataş, E., & Özdemir, M. (2023). Psychometric properties of the Turkish version of the teacher academic optimism scale. *Journal of Psychoeducational Assessment*, *41*(8), 952–962. https://doi.org/10.1177/07342829231197460

Karataş, E., Özdemir, M., & Vural, G. (2024). How authentic principal leadership influences teacher organisational identification via teacher academic optimism and collective responsibility: a moderated-mediation analysis. *Journal of Educational Administration*, *62*(5), 513–527. https://doi.org/10.1108/JEA-09-2023-0212

Kasapoğlu Tankutay, H. & Çolak, İ. (2025). How school principals' empowering leadership influences teacher autonomy: The mediating role of teachers' academic optimism. *British Educational Research Journal, 51*(3), 1255–1270. https://doi.org/10.1002/berj.4125

Kirby, M. M., & DiPaola, M. F. (2011). Academic optimism and community engagement in urban schools. *Journal of Educational Administration*, *49*(5), 542–562. https://doi.org/10.1108/09578231111159539

Kocamanoğlu, S., & Kazak, E. (2024). Examining the relationship between school climate, academic optimism and school effectiveness. *Anatolian Journal of Educational Leadership & Instruction/Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, *12*(1), 1–15.

Konaklı, T., Kemer, M., & Çatak, S. (2025). Symphony of success: A scale development study for understanding teacher academic optimism from student perspectives. *Psychology in the Schools*, *62*(9), 2860–2875. http://dx.doi.org/10.1002/pits.23508

Kurum, M., İnce, M., & Eker, C. (2023). Sınıf öğretmenlerinin akademik iyimserlikleri ve mesleki öz yeterlik algıları arasındaki ilişki. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, *12*(3), 1382–1398. https://doi.org/10.7884/teke.1360038

Lelieur, R., Clycq, N., & Vanhoof, J. (2022). Measuring school and teacher academic optimism in diverse school contexts the validation of the adapted survey for academic optimism. *Pedagogische Studiën*, *99*(2), 93–113.

Lelieur, R., Espejo, J. M. R., Vanhoof, J., & Clycq, N. (2024). Variation in teachers' academic optimism: Examining the impact of classroom composition and school academic optimism. *International Journal of Educational Research, 125*, 102350. https://doi.org/10.1016/j.ijer.2024.102350

Lewis, B. (2023). *The relationship between academic optimism and student achievement in Alabama schools*. The University of Alabama.

Li, F., Mohammaddokht, F., Hosseini, H. M., & Fathi, J. (2023). Reflective teaching and academic optimism as correlates of work engagement among university instructors. *Heliyon*, *9*(2). https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e13735

Mavi, D., Tuti, G., & Ozdemir, M. (2025). How does teacher academic optimism affect teacher self-efficacy: Mediating role of teacher professional development and teacher subjective well-being?. *Psychology in the Schools*, *62*(4), 1013–1025. https://doi.org/10.1002/pits.23373

McGuigan, L., & Hoy, W. K. (2006). Principal leadership: Creating a culture of academic optimism to improve achievement for all students. *Leadership and Policy in Schools*, *5*(3), 203–229. https://doi.org/10.1080/15700760600805816

McKinnon, P. J. (2012). *Academic optimism of schools and student achievement* (Doctoral dissertation). Georgia Southern University.

Nelson, L. M. (2012). *The relationship between academic optimism and academic achievement in middle schools in Mississippi*. The University of Southern Mississippi.

Newman, M. E. J. (2001). The structure of scientific collaboration networks. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, *98*(2), 404–409. https://doi.org/10.1073/pnas.021544898

Ngidi, D. P. (2012). Academic optimism: An individual teacher belief. *Educational Studies*, *38*(2), 139–150. https://doi.org/10.1080/03055698.2011.567830

Ofem, U. J., Idika, D., Otu, B., Ovat, S. V., Arikpo, M. I., Anakwue, A. L., Atah, C. A., Anake, P. M., Ayin, N. N., Edam-Agbor, I. B., Orim, F. S., Ngozi, A. E., Anyiopi, R. U., Nwinyinya, E., & Ibok, E. E. (2024). Academic optimism, capital indicators as predictors of cognitive, affective, and psychomotor learning outcome among students in secondary school. Hierarchical regression approach (HRA). *Heliyon*, *10*(9), 1–20.

Oldaç, Y. I., & Kondakçı, Y. (2020). Multilevel analysis of the relationship between school-level variables and student achievement. *Educational Management Administration & Leadership*, *48*(4), 762–780. https://doi.org/10.1177/1741143219827303

Osher, D., Dwyer, K., & Jackson, S. (2002). *Safe, supportive, and successful schools step by step*. U.S. Department of Health and Human Services, Substance Abuse and Mental Health Services Administration, Center for Mental Health Services.

Özdemir, M., & Pektaş, V. (2017). Sosyal adalet liderliği ve okul akademik iyimserliği ilişkisinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, *18*(2), 576–601. https://doi.org/10.12984/egeefd.328458

Özdemir, M., Eriçok, B., Topaloğlu, H., & Tuti, G. (2024). Transformational leadership and job satisfaction in vocational high schools in Türkiye: a multilevel mediation model of teacher professional learning and self-efficacy. *Journal of Educational Administration*, *62*(3), 309–324. https://doi.org/10.1108/JEA-08-2023-0200

Özdemir, M., Polat, Ş., Küçükçene, M., Sincer, S., & Yürükçü, N. A. (2025). Türkiye'deki okullarda dağıtımcı liderlik, anlamlı iş ve okul akademik iyimserliği arasındaki ilişki: Çok düzeyli bir YEM analizi. *Eğitim ve Bilim*, *50*(222), 187–204. http://dx.doi.org/10.15390/EB.2025.13286

Özdemir, S., & Kılınç, A. Ç. (2014). Bürokratik okul yapısı ile öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, *10*(1), 1–23.

Pakiş, A. K., & Deniz, M. E. (2020). Farklı branş öğretmenlerinin duygusal zekâ yeteneklerinin akademik iyimserlik ve psikolojik dayanıklılık üzerine etkisi. *e-Kafkas Journal of Educational Research*, *7*(2), 153–166. https://doi.org/10.30900/kafkasegt.752595

Payton, J. W., Wardlaw, D. M., Graczyk, P. A., Bloodworth, M. R., Tompsett, C. J., & Weissberg, R. P. (2000). Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behavior in

children and youth. *Journal of school health*, *70*(5), 179–185. https://doi.org/10.1111/j.1746-1561.2000.tb06468.x

Popa, C., Bonchiş, E., & Clipa, O. (2015). Academic optimism of teacher working primary education system. In *Rethinking Social Action. Core Values* (pp. 1059–1061). Medimond Publishing Company.

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?. *Journal of Documentation*, *25*(4), 348–349.

Purkey, S. C., & Smith, M. S. (1983). Effective schools: A review. *The Elementary School Journal*, *83*(4), 427–452. https://doi.org/10.1086/461325

Ratnawati, V., Setyosari, P., Ramli, M., & Atmoko, A. (2021). Development of academic optimism model in learning for junior high school students. *European Journal of Educational Research*, *10*(4), 1741–1753. https://doi.org/10.12973/eu-jer.10.4.1741

Schwabsky, N., Erdogan, U., & Tschannen-Moran, M. (2020). Predicting school innovation: The role of collective efficacy and academic press mediated by faculty trust. *Journal of Educational Administration*, *58*(2), 246–262. https://doi.org/10.1108/JEA-02-2019-0029

Schwarz, M. (2023). *Examining the relationship between school academic optimism, enabling school structures, and student achievement in New Jersey public schools during the post-pandemic period* [Doctoral dissertation, Seton Hall University]. ProQuest Dissertations & Theses Global. https://www.proquest.com/docview/2932825952

Seligman, M. E. P. (1998). *Learned optimism*. New York: Pocket Books.

Seligman, M. E. P. (2011). Flourish: A visionary new understanding of happiness and well-being. New York, NY: Free Press.

Sezgin, F., & Erdogan, O. (2015). Academic optimism, hope and zest for work as predictors of teacher self-efficacy and perceived success. *Educational Sciences-Theory & Practice*, *15*(1), 7–19. https://psycnet.apa.org/doi/10.12738/estp.2015.1.2338

Shankland, R., & Rosset, E. (2017). Review of brief school-based positive psychological interventions: A taster for practitioners and researchers. *Educational & Child Psychology*, *34*(1), 56–70.

Smith, P. A., & Hoy, W. K. (2007). Academic optimism and student achievement in urban elementary schools. *Journal of educational administration*, *45*(5), 556–568. https://doi.org/10.1108/09578230710778196

Şenay, H. H., & Kondakçı, Y. (2020). *Relationships among self-efficacy, academic optimism, ıncome, and student achievement.* AERA Online Paper Repository. http://dx.doi.org/10.3102/1573306

Taş, İ. (2024). *Sınıf öğretmenlerinin ders başarısını öngörme becerileri ile akademik iyimserlik becerileri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. ProQuest Dissertations & Theses Global. https://www.proquest.com/docview/3132879038?pq-origsite=gscholar&fromopenview=true&sourcetype=Dissertations%20&%20Theses

Taş, B. T., & Tuyan, S. E. (2023). The interplay of Turkish EFL teachers' academic optimism, psychological well-Being, and self-efficacy. *Asian Journal of Education and Training*, *9*(3), 81–87. https://doi.org/10.20448/edu.v9i3.5005

Teague, R. H. (2015). *The impact of academic optimism on student achievement in five middle schools*. Wayne State University.

Tschannen-Moran, M., & Hoy, W. K. (2007). The differential antecedents of self-efficacy beliefs of novice and experienced teachers. *Teaching and Teacher Education*, *23*(6), 944–956. https://doi.org/10.1016/j.tate.2006.05.003

Tschannen-Moran, M. (2014). *Trust matters: Leadership for successful schools*. John Wiley & Sons.

Tümkaya, S., & Yetkin, N. (2023). Sınıf öğretmenlerinin bireysel yılmazlıkları ve akademik iyimserlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *65*, 12–37. https://doi.org/10.21764/maeuefd.1102903

Vaux, N. D. (2015). *Academic optimism and organizational climate as predictors of academic achievement and school effectiveness* [Doctoral dissertation, The University of Alabama]. The University of Alabama

Libraries Digital Collections. https://ir-api.ua.edu/api/core/bitstreams/68951da0-1f08-4aac-aef4-1207804cebe2/content

Yıldırım, M., & Arslan, G. (2020). Exploring the associations between resilience, dispositional hope, subjective well-being, and psychological health among adults during early stage of COVID-19. *Current Psychology*, *41*(8), 5712–5722. https://doi.org/10.1007/s12144-020-01177-2

Yıldız, G., & Özer, A. (2012). Examining of adaptability of academic optimism scale into Turkish language. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *47*, 566–571. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.06.696

Yılmaz, E., & Kurşun, A. (2015a). Okulların örgütsel kültürü ile akademik iyimserliği arasındaki ilişki. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *1*(35), 46–69.

Yılmaz, E., & Kurşun, A. T. (2015b). Okul müdürlerinin öğretimsel liderlik davranışları ile öğretmenlerin akademik iyimserlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, *2*(1), 35–48.

Yurt, E. (2022). Academic optimism in the context of social cognitive theory. M. Shelley, V. Akerson, & I. Sahin (Haz.), *Proceedings of IConSES 2022-- International Conference on Social and Education Sciences* içinde (pp. 229–235). ISTES Organization.

Zhang, J., & Greenier, V. (2023). The mediating role of EFL/ESL teachers' academic optimism and positive psychological capital in their pedagogical effectiveness. *Porta Linguarum An International Journal of Foreign Language Teaching and Learning*, (2023c), 121–137. https://doi.org/10.30827/portalin.vi2023c.29632

Zins, J. E., Weissberg, R. P., Wang, M. C., & Walberg, H. J. (Haz.). (2004). *Building academic success on social and emotional learning: What does the research say?* Teachers College Press.

Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, *18*(3), 429–472. https://doi.org/10.1177/1094428114562629

Wang, C., Huang, X., & Xu, P. (2026). From instructional leadership to instructional quality: the critical role of teacher academic optimism. *Educational Studies*, *52*(2), 148–169. https://doi.org/10.1080/03055698.2025.2455608

White, H. D., & McCain, K. W. (1998). Visualizing a discipline: An author co-citation analysis of information science, 1972–1995. *Journal of the American Society for Information Science*, *49*(4), 327–355. https://doi.org/10.1002/(SICI)1097-4571(19980401)49:4<327::AID-ASI4>3.0.CO;2-4

Wu, J. H., Hoy, W. K., & Tarter, C. J. (2013). Enabling school structure, collective responsibility, and a culture of academic optimism: Toward a robust model of school performance in Taiwan. *Journal of Educational Administration*, *51*(2), 176–193. https://doi.org/10.1108/09578231311304698

Wu, J. H., & Lin, C. Y. (2018). A multilevel analysis of teacher and school academic optimism in Taiwan elementary schools. *Asia Pacific Education Review*, *19*(1), 53–62. https://doi.org/10.1007/s12564-017-9514-5

"Academic Optimism" Studies in Türkiye: A Bibliometric Analysis

Abstract

The aim of this study is to examine articles on academic optimism in Türkiye, within the scope of research in the Web of Science (WoS), Scopus, Tr Index, EBSCO, and ERIC databases, using bibliometric analysis. This study analyzes the distribution of scientific publications in the field of academic optimism by year, the productivity and collaboration levels of authors, the most published sources, the keywords used, and the most frequently studied topics related to these concepts. A total of 59 articles published by Turkish researchers between 2011 and 2024 were evaluated using VOSviewer software. The findings revealed that studies on academic optimism began after 2011 and showed a significant increase, especially after 2020. Furthermore, it was determined that the concept of "leadership" is central to research in this field, followed by the themes of "school effectiveness" and "organizational commitment." Due to the limited number of similar studies conducted using bibliometric methods in the literature, it is recommended that different publication types and comparative country analyses be included in future research.

Keywords: Academic optimism, bibliometric analysis, teacher academic optimism, Türkiye